

ECZACILIK MESLEĞİNDE ALTERNATİF GELİŞME MODELİ

Ecz. İsmail GÜMRÜKÇÜ*

Çağımız gerçeği, ekonomik kalkınmanın tümüyle sanayileşmeye bağlı olduğu ve bunun zorunlu koşulunun ekonomik bağımsızlık olması gerektiğini vurgulamaktadır. Bu özelliği taşıyanlar ve taşımayanlar Dünya ölçeğinde gelişmiş ve azgelişmiş ülkeler olarak adlandırılmaktadırlar. Henüz kutulama, paketleme, ambalajlama ve montaj yapma gibi sanayi süreci dışında bir işlev gören Türk sanayisi, var olan dışa bağımlılığı ile bu özelliğinden yoksun çarpık bir yapılaşma içerisinde. Daha da ötesinde bu bağımlılığa gelen birtakım siyasal-sosyal gerçekleştirmelerinde etkisi altındadır.

İşte ilaç sanayimizde bu çarpık yapıları içeren sanayimizin bir başka alan parçasıdır. Ondan farklı özellikleri olmayan, ondan ortak yanlar, örnekler eldeleyen, ondan soyutlanmayan bir ilaç sanayi. Ve eczacılık mesleğine çok boyutlu damgalar vuran, ona büyük misyonlar verilen ve de Türk eczacısının ilaca yabancılaşma sürecinde büyük katkıları olan bir ilaç sanayii...

Ülkemiz sanayii ve ilaç sanayimizin son yıllarda hızlı bir değişim içerisinde olduğu bilinen bir gerçek. Ancak her değişimi bir gelişme olarak niteleyebilmek oldukça güç. Yaşamın pratiği, değişimden pay eldeleyenlerin gelişim olgusunu istatistiksel ölçütler olarak sunan çarpıtmalarıyla doludur. Bir anlamda gelişim pastanının büyük bölümüne sahip olanlarla özdeş kılınmaktadır. Ancak aslolan, payın ülke ve toplum yarar ve çıkarlarından soyutlanmadan eldellenmesidir. Bu nesnel gerçeklik ülkemiz koşullarından soluk alan özelliği bir ilkedir. Bugün ilaç onu üretkenler tarafından, yine onların fiyat politikaları gereği hasta halkın uzanamayacağı dorukları zorluyor ise sanayici ile halk arasında yakıcı bir çelişki var demektir. Bir yanda liberalizm marşları eşliğinde tekelleşme, diğer yanda yoksullaşma, bu çelişkinin başlıca itici gücünü oluşturmaktadır.

Bu çelişkiler sarmalında ise eczacının yeri neresidir? Mesleki yararlarını savunurken ilaç sanayiiçileri ile mi, halk'la mı bir çıkar birliği içinde olacaktır!..

Bir ülkede eczacılık, ilaç ve eczacı arasındaki ilişkiler düzleminde bir biçim kazanır. Ülkemizde bu ilişkinin olumsuzluğu sancılı bir eczacılık mesleği doğurmuştur. İlacın tüm evrimsel gelişiminden yoksun eczacının yarattığı boşluk ise ilaç üreticilerinin çıkar ağları ile örülerek yapılandırılmıştır. İlaç üreticisi çıkar ve yararlarının öncelik kazandığı bu süreç giderek eczacının ilaca yabancılaşmasını doğurmuştur. Zira bugün ilaç eczacının yalnızca kutusu üzerindeki fiyatına bakıp onu sunmakta olduğu bir meta konumundadır. Onun tüm üretim sürecinde ve fiyatlandırılmasındaki eczacı işlevsizliği, eczacıların ilacın kalitesi ve fiyatı ile doğrudan sorumlu olmadıkları gerçeğini ortaya çıkarmaktadır. Ve eczacı bu değişim sürecinde ilacın bilgisini onu alamayan hastaya aktaran ve sosyal-ekonomik planda halkın yanında olan, onunla yarar ve çıkarları çakışan bir birey olmaktadır. Zira eczacıda ekonomik bunalım süreçlerini doğrudan bu sanayici oluşumundan halk gibi kendi payına düşeni almaktadır.

Bu bağlamda, somut koşulların tahlilini böylece yaptıktan sonra eczacılar ile halkın çıkar ve yararlarını özdeş kılacak, meslekte alternatif gelişmeye koşut, yeniden bir model üretmek yaşamın dayattığı acil bir zorunluluk olmaktadır.

* TEB Merkez Heyeti Üyesi

Bu modelin özü kısaca üretimdir. Yani eczacıların yapacağı bir üretimdir. Ve ölçeği eczanelerdir, kooperatiflerdir.

Bilindiği üzere ilacın sanayi öncesi evresi, onun yapılabilirliğinin gerçekleştiği havan ile somutlaşmaktaydı. İlacın, sanayisinin gelişmesine koşut havandan çıktığı dönem, ülkemizde havan eczacılığının tümüyle terk edildiği yıllar olmuştur. Herşeyin ilaçla, çok şeyin onu üretmekle, ama tüm şeyin bu ikilemin çarpıklığı ile başladığı eczacılık mesleğinin sorunlar doğallığı, sağlıksız yapılanmaların evrimleştiği bu doğurganlık süreçlerinde başlamıştır. Yıllar sonra bugün gelinen yer, artık eczanede izin(!) dışında hiçbir ilacın yapılmadığı ve yapılmasına gerek kalmadığının öğütlediği bir gariplik sarmalıdır. Bugün bu olumsuzluğu aşmak mesleki bir görev olmaktadır. Kuşkusuz eczanelerdeki üretimde, gelişen teknolojidende yararlanılacaktır. Amaç kase inatçılığı değil, kapsül çağdaşlığıdır. Evet dün eczanelerde kase yapıyordu, yaptırmak istemediler. Ama bugün kapsül yapılacak, dünden alınan dersler ile, birikimler ile. Ve yaratılan değerim gerçek sahibi olarak vede halka bu ilaçları daha ucuza sunarak. Sonuçta küçük meta üretiminin yapıldığı birer çağdaş işletme olmanın gerçekleştireliği yanında, daha çaplı hedeflerde varabilmenin kiteselliğine kavuşmak olanaklı olacaktır.

Bu hedef salt kâr amacı güden özel ticari depoların dayattığı zorlukları aşan, eczacıları koruyucu birer çatı altında tutan kooperatiflerde somutlaşmaktadır. Bugün ecza kooperatifleri ulaştıkları aşamada üretici ve perakendeci eczaneler arasında yer alan depoculuk işlevini yaygın olarak yerine getirmektedirler. Bu işlevin yerine getirilmesi ile temelde ortaklara, ekonomik yönden önemli katkılarda bulunmaktadır. Ancak kooperatifçilik bir amaç değil, belirli amaçlara ulaştıran bir araçtır. Bu nihai amacın başlıcası ise üretim olgusudur. Yani eczacının eczane ölçeğinde doğrudan yarattığı tekil değer yanında, bu örgütlenme biçiminin aracılığı ile yine eczacılara yansıyan bir ortak değer yaratımıdır. Böylece kooperatiflerden dolayı olarak duyulan yarar, bundan böyle doğrudan sağlanabilmektedir.

Bilindiği üzere yakın geçmişte EDAK'ında katkısı ile İzmir'de ilk kez Çağdaş Eczacılar Laboratuvarı adlı bir üretim ünitesi kurulmuş bulunmaktadır. Bugünden belli ilaçların üretimine başlamış olan bu laboratuvarın kuşkusuz daha çok sermaye ve daha çaplı bir üretime büyük gereksinimi vardır. İçinde bulunulan zaman diliminde diğer ecza kooperatiflerinde bu üniteye katılımlarının gerçekleşimliği yaşanmaktadır.

İşte bu çağdaş atılım, meslekte alternatif gelişme modelinin kooperatif ölçeğinde uygulanırılığına ışık tutan soylu bir örnektir. Amaç bu örneğin çoğuludur, tüm kooperatifler ile eczacılar ile katılımlıdır. Kooperatifler bazında bir üretim sektörü oluşturabilmektir. Eczane sektöründe sıçrayan bir kolektivizmle şurubu, şuruplar halinde üretebilmektir.

Dün çok yalnızdık, salt kurum zenginlikleri ile bezenmiştik. Bugün ise çoğuluz, çok sesliyiz. Kuramın pratiği ile yürüyoruz, dev adımlarla... "Haydi bulunulan yerden başlamak" diyebilirdi diye yarının üretken eczacısı...

